

KLAGANDE

Siemens Energy AB, 556606-6048

Ombud: Advokat Olof Johannesson och advokat Olof König

MOTPART

Tullverket

ÖVERKLAGADE BESLUT

Tullverkets elva beslut 2022-07-06, 2022-07-07, 2022-07-08 och 2022-07-11, dnr KTR 2022-740, KTR 2022-767, KTR 2022-765, KTR 2022-756, KTR 2022-755, KTR 2020-750, KTR 2022-742, KTR 2022-739, KTR 2022-768, KTR 2022-751 och KTR 2022-741

SAKEN

Frigörande av varor för export

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver Tullverkets elva beslut och förklarar att de deklarerade varorna ska frigöras för export. Domen gäller omedelbart i denna del.

Förvaltningsrätten avslår Siemens Energy AB:s yrkande om ersättning för kostnader i förvaltningsrätten.

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Tullverket beslutade den 6 juli 2022, den 7 juli 2022, den 8 juli 2022 och den 11 juli 2022 i elva likalydande beslut att inte frigöra Siemens Energy AB:s varor i deklARATIONER med tull-id W019912010, W019911152, W019930327, W019935185, W019931267, W019931903, W019933495, W019934113, W019935391, W019936266, W019939336, W019939393, W019940052 och W019941985 till export. Besluten motiverades i huvudsak enligt följande. Varorna omfattas av exportförbud på grund av restriktioner som har införts mot Ryssland. JSC Yamal LNG (slutkunden) kontrolleras av Novatek till 50,1 procent och Novatek kontrolleras i sin tur av Volga Group, vars huvudaktieägare Gennady Timchenko är sanktionerad. Vidare ingår Gazprom, som också omfattas av sanktionsbestämmelserna, som en del i Novatek.

Siemens Energy AB yrkar att varorna ska frigöras samt ersättning för sina kostnader i förvaltningsrätten och för fram i huvudsak följande.

Tillgänglig dokumentation visar att Gennady Timchenko inte har mer än 50 procent av äganderätten i Novatek. Tvärtom understiger den sanktionerade ägarandelen väsentligt 50 procent (ca 23,49 procent). Det finns inte heller några indikationer för att det föreligger någon kontroll av den sanktionerade individen. Att en sanktionerad aktieägare innehar den största aktieandelen innebär inte att det icke-sanktionerade bolaget presumeras vara sanktionerat, så länge aktieinnehavet inte överskrider 50 procent eller att det inte föreligger kontroll. Tullverket har alltså gjort en felaktig bedömning av ägandet och kontrollen över Novatek.

Vidare är det inte Gazprom, utan dess dotterbolag Gazprom Neft, som finns upptagen i sanktionsbilaga XIX. Handelsförbudet avser Gazprom Neft, dess majoritetsägda bolag eller andra bolag som agerar på uppdrag av Gazprom Neft. Förbudet träffar alltså inte moderbolag till sanktionerade bolag.

Tullverket har utgått från att sanktionerade dotterbolag automatiskt ”smittar” icke-sanktionerade moderbolag, vilket är en helt felaktig tolkning av sanktionerna. Sanktioner ”smittar” nedströms i ägar/kontrollkedjan, inte uppåt. Den juridiska personen Gazprom Neft, som listas i bilaga XIX, har inget ägande i eller kontroll över slutkunden.

Tullverket anser att överklagandet och yrkandet om ersättning ska avslås och tillägger i huvudsak följande.

Gazprom äger 95,68 procent av Gazprom Neft. Handelsförbudet avser direkta och indirekta transaktioner, vilket innebär att även Gazprom, genom sitt ägarskap i Gazprom Neft, omfattas av handelsförbudet. Gazprom är därför en sådan part som det är förbjudet att delta i transaktioner med.

Vad avser yrkandet om ersättning för ombudskostnader kan ersättning inte beviljas i denna typ av mål eftersom det för närvarande saknas tullar, skatter eller avgifter som tas ut vid export och det inte heller är fråga om tulltillägg eller ränta.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Utgångspunkter för prövningen

I artikel 194 i Europaparlamentet och Rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen (tullkodex) anges bl.a. följande. Om villkoren för att hänföra varorna till förfarandet i fråga är uppfyllda och förutsatt att eventuella restriktioner har tillämpats och att varorna inte är föremål för några förbud, ska tullmyndigheten frigöra varorna så snart uppgifterna i tulldeklarationen har kontrollerats eller godtagits utan kontroll. Alla varor som omfattas av samma deklARATION ska frigöras på samma gång.

Enligt artikel 22.4 tullkodex ska tullmyndighetens beslut gälla från och med den dag då den sökande mottar det eller ska anses ha mottagit det om inget annat föreskrivs i beslutet eller tullagstiftningen. Utom i de fall som avses i artikel 45.2, dvs. när tullmyndigheten själv helt eller delvis skjutit upp genomförandet av sitt beslut, ska fattade beslut kunna verkställas av tullmyndigheterna från och med den dagen.

Tullverket har efter kontroll beslutat att inte frigöra de aktuella varorna med hänvisning till att de är föremål för förbud genom EU:s restriktiva åtgärder mot Ryssland. Genom att inte frigöra varorna har Tullverket fattat för Siemens Energy AB ingripande beslut. Det är därför Tullverket som har bevisbördan. Det har inte förts fram att villkoren för frigörande i övrigt enligt tullkodex inte är uppfyllda. Frågan i målet är därför om de aktuella varorna är föremål för de av Tullverket angivna förbuden.

Förvaltningsrättens bedömning

Gennady Timchenko

Tullverket gör gällande att varorna omfattas av förbud till följd av att slutkunden kontrolleras av Novatek, som i sin tur kontrolleras av Volga Group, vars huvudaktieägare Gennady Timchenko är sanktionerad.

Enligt artikel 2.2 i Rådets förordning (EU) nr 269/2014 av den 17 mars 2014 om restriktiva åtgärder med avseende på åtgärder som undergräver eller hotar Ukrainas territoriella integritet får inga penningmedel eller ekonomiska resurser direkt eller indirekt ställas till förfogande för eller göras tillgängliga till förmån för fysiska eller juridiska personer, enheter eller organ eller fysiska eller juridiska personer, enheter eller organ som är förbundna med dem, och som förtecknas i bilaga 1.

Gennady Timchenko är upptagen i bilaga 1 (nr 694). Frågan är därmed om penningmedel eller ekonomiska resurser indirekt ställs till förfogande eller görs tillgängliga till förmån för Gennady Timchenko genom exporten till slutkunden.

Det framgår inte av förordning nr 269/2014 vad som avses med ett sådant indirekt tillgängliggörande. Inte heller i unionsrättslig eller nationell praxis finns fastslaget hur begreppet i förordningen ska tolkas. Rådets generalsekretariat har dock i riktlinjer om genomförandet och utvärderingen av restriktiva åtgärder (sanktioner) den 4 maj 2018 föreslagit gemensamma definitioner som kan användas i rättsliga instrument för genomförande av restriktiva åtgärder. EU-kommissionen har även i dess frågor och svar med anledning av implementeringen av förordning nr 269/2014 i avsnitt B.1 fråga 1 använt sig av samma rekvisit som anges i riktlinjerna för att beskriva vad som avses med ett indirekt tillgängliggörande. Trots att dessa dokument inte är juridiskt bindande saknas, enligt förvaltningsrättens bedömning, skäl att fråga de däri angivna definitionerna. Förvaltningsrätten anser därför att definitionerna som anges i riktlinjerna ska tillämpas i målet.

Vad avser indirekt tillgängliggörande anges bl.a. följande i punkten 55d i riktlinjerna. Om ägande och kontroll konstateras kommer tillgängliggörandet av penningmedel eller ekonomiska resurser för icke-listade personer eller enheter som ägs eller kontrolleras av en listad person eller enhet i princip att betraktas som att de indirekt görs tillgängliga för den senare. Samma definition finns även i punkt 66 i Rådets generalsekretariats Bästa praxis för effektivt genomförande av restriktiva åtgärder den 27 juni 2022.

I punkten 55a i riktlinjerna, och i punkten 62 i Bästa praxis, anges att det kriterium som ska beaktas vid bedömningen av huruvida en juridisk person eller enhet ägs av en annan person eller enhet är innehav av mer än 50 procent av äganderätten i en enhet eller innehav av ett majoritetsintresse i denna. Om

detta kriterium är uppfyllt ska den juridiska personen eller enheten anses vara ägd av en annan person eller enhet.

I handlingarna i målet anges att Gennady Timchenkos ägarandel i Novatek uppgår till ca 23,49 procent och att Volga Groups ägarandel i Novatek uppgår till 23 procent. Förvaltningsrätten bedömer därför att Gennady Timchenkos totala ägarandel i Novatek inte kan anses uppgå till mer än lite drygt 46 procent (23,49 + 23). Novatek kan därför inte anses vara ägt av Gennady Timchenko.

I punkten 55b i riktlinjerna, och i punkten 63 i Bästa praxis, anges att det kriterium som ska beaktas vid bedömningen av huruvida en juridisk person eller enhet kontrolleras av en annan person eller enhet, antingen ensam eller enligt avtal med annan aktieägare eller tredje man kan bl.a. innefatta rätt eller befogenhet att utse eller entlediga en majoritet av ledamöterna i en juridisk persons eller en enhets förvaltnings-, lednings eller tillsynsorgan, att enbart genom utövandet av sin rösträtt ha utsett en majoritet av de ledamöter i en juridisk persons eller en enhets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan som har innehaft sina poster under innevarande och föregående räkenskapsår, att till följd av ett avtal med andra aktieägare eller medlemmar i en juridisk person eller en enhet ensam kontrollera en majoritet av aktieägarnas eller medlemmarnas rösträtter i den juridiska personen eller enheten samt ytterligare kriterier. Om någon av de kriterier som anges i riktlinjerna/Bästa praxis är uppfyllda, ska den juridiska personen eller enheten anses vara kontrollerad av en annan person eller enhet, såvida inte motsatsen kan fastställas från fall till fall.

Förvaltningsrätten konstaterar att Tullverket inte har fört fram någon omständighet, motsvarande kriterierna ovan, som ger stöd för att Gennady Timchenko kontrollerar Novatek eller slutkunden. Förvaltningsrätten anser därmed sammantaget att det inte har kommit fram att Gennady Timchenko äger eller kontrollerar Novatek eller slutkunden på ett sådant sätt att

penningmedel eller ekonomiska resurser indirekt görs tillgängliga för honom genom den nu ifrågavarande exporten.

Gazprom

Tullverket anser även att varorna omfattas av handelsförbud till följd av att Gazprom ingår som en del i Novatek och att Gazprom äger 95,68 procent av Gazprom Neft. Den fråga förvaltningsrätten har att ta ställning till är om dessa förhållanden innebär att varorna träffas av förbudet.

Enligt artikel 5aa i Rådets förordning (EU) nr 833/2014 av den 31 juli 2014 om restriktiva åtgärder mot bakgrund av Rysslands åtgärder som destabiliserar situationen i Ukraina ska det bl.a. vara förbjudet att direkt eller indirekt delta i någon transaktion med juridiska personer, enheter eller organ som är etablerade i Ryssland, som är offentligt kontrollerade eller som till mer än 50 procent är offentligt ägda eller i vilka Ryssland, dess regering eller dess centralbank har rätt att delta i vinster eller med vilka Ryssland, dess regering eller dess centralbank har andra betydande förbindelser, enligt förteckning i bilaga XIX, samt juridiska personer, enheter eller organ som agerar för, eller på uppdrag av en sådan enhet.

Gazprom, Novatek eller slutkunden är inte upptagna i bilaga XIX, vilket däremot Gazproms dotterbolag Gazprom Neft är.

Förvaltningsrätten konstaterar att förordning nr 833/2014 inte ger en definition av vad indirekt transaktion med en listad person eller enhet innebär. I EU-kommissionens frågor och svar, avsnitt D.2. fråga 17, med anledning av implementeringen av förordning 833/2014 anges att de som exporterar från EU måste säkerställa att varorna inte når listade enheter indirekt via deras icke-listade dotterbolag eller andra enheter de kontrollerar eller via en mellanhand. Förvaltningsrätten anser därmed att det även vid en indirekt transaktion, på

samma sätt som vid ett indirekt tillgängliggörande, är avgörande om den listade enheten äger eller kontrollerar den icke listade enheten. Även i detta fall bör alltså ledning kunna tas av definitionerna i riktlinjerna och Bästa praxis.

En förutsättning för att Gazprom Neft ska kunna anses ha ägande och kontroll i Novatek eller slutkunden, är att Gazprom äger eller kontrollerar dessa enheter. Enligt de handlingar som Tullverket har gett in äger Gazprom 9,4 procent av andelarna i Novatek. Förvaltningsrätten konstaterar därmed att Gazprom enligt definitionen i riktlinjerna inte kan anses äga Novatek. Det har inte heller kommit fram omständigheter i målet som talar för att Gazprom kontrollerar Novatek. Enligt förvaltningsrättens bedömning innebär detta att alldeles oavsett om Gazprom skulle ”smittas” av en listad juridisk person, har Gazprom inte sådant ägande och kontroll över Novatek att en transaktion med slutkunden direkt eller indirekt skulle vara förbjuden. Det har inte heller påståtts att slutkunden eller Novatek agerar för eller på uppdrag av Gazprom Neft. Det som har förts fram av Tullverket ger alltså inte stöd för att export till slutkunden innebär en direkt eller indirekt transaktion med Gazprom Neft.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten anser sammanfattningsvis att det som har kommit fram i målet inte ger stöd för att de deklarerade varorna är föremål för de av Tullverket angivna förbuden. Något annat skäl för att inte frigöra varorna har inte kommit fram. Tullverket har därför inte haft skäl för sina beslut att inte frigöra de aktuella varorna för export. Tullverkets elva beslut ska därför upphävas och alla varor som omfattas av deklARATIONERNA I DE ANGIVNA BESLUTEN ska därför frigöras. Domen ska gälla omedelbart i denna del.

Ersättning för kostnader

Siemens Energy AB har yrkat ersättning för sina ombudskostnader i förvaltningsrätten. För att ersättning för kostnader för bl.a. ombud ska kunna

utgå krävs, enligt 7 kap. 9 § tullagen (2016:253), att ärendet eller målet gäller tull, skatt som ska betalas till Tullverket, ränta, tulltillägg och avgift.

Förvaltningsrätten anser i likhet med Tullverket att detta mål inte gäller en sådan fråga som det enligt tullagen kan utgå ersättning för. Siemens Energy AB:s yrkande i den delen ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (FR-03)

Anna Maria Åslund Nilsson
lagman

Karin Åsberg
rådman

I avgörandet har även nämndemännen Richard Appelbom, Kjell Henriksson och Annika Wahlgren Rennerskog deltagit.

Målet har beretts av förvaltningsrättsfiskalen Fanny Baltzer.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.